

ה מ ק ח ו ה מ מ כ ר

לרבינו האי גאון בנו של רב שרירא גאון זצ"ל אישך בכללו
ג"כ ספר המשכון ומשפטי התנאי ומשפטי הלואות ודינים
אחרים מאירים לארץ ולדרים:

וספר זה זהב סביב לכאר כל המראה מקימו וחליפי גי סאת וגם לפתמים מראה
מקים אשר הביאו הפוסקים הראשונים והאחרונים דברי רבינו המחבר זצ"ל כאשר
יבואר הכל מעבר לדף בהקדמה אשר הברתי ולקטתי בעוה"י אנכי הנעיר
אלעוד החו בק"ק פולין יצו בעהמ"ה כי תשמן רקחום כסא דהיי"ו ס' תחת חכר
בלאאמ"ו הרבני המפלג הנגיד מו"ה ארי' ליב גי' בהגאון המפדס' כיה' סינחס
ועליג זצ"ל בעהמ"ס עטרת פז ניקנכד להגאון רבן של ישדאל מדר"ו איצק זצ"ל
האב"ד דק"ק קראקא והגליל:

צנת וכו' **ישרים** משכתי לכ

הועתק והוכנס לאינטרנט

www.hebrewbooks.org

ע"הג"הש"ז

MEKACH UMEMKAR.

ו ו י ן

געררוקט ב"א יאועף הראשאנצקיא ק"ק דייטש אונד
העברעישען האף בוכדווקער אינד בוכהענדלער אויף דען אלטען קינמארקט
דער שווארצען בירשטען נענען איבער. Nro. 529.

Wien gedruckt bey Joseph Haschanzky, f. f. deutsch- und hebräisches Hofbuchdruck-
und Buchbändler, auf dem alten Kienmarkt der schwarzen Büchsen gegenüber Nro. 529.

ה ק ר מ ה

אודה ה' צננ לצנ צסור יסרים ועדה • צוממור לחודהי צכריעה וקידה • אשר אינה לידי
הספר הנחמד הלז • וכאשר הלנתי צו ראיתי כי חכו ממתקים וכולו מנחמדים • ואמנם
דבינו הגדול ז"ל לעולם בינהו ובקיאתו צים החלמוד לא הזכיר • שום מראה מקום באיזה
מסכת ופרק דף ופעמים שאינו צנננל צע"ס שלנו כ"א צכפרל ספרי תוספתא וירושלמי •
ולפעמים שהי' לדבינו ז"ל גירסא אחרת מאשר לפינו • וגם כי צדפום הראשון נפלו כמה
פעמים וכולו קונסונים וילאה המעיין לדעת מולאו ומוצאו ולהצין אמרי בינה דעת דבינו
ז"ל • ואמרתו צלצי כי אקח מועד אראה צעזה"י לרסום כל המראה מקומו וחילופי גרסאות
ולחקן הטעותים • ות"ל נחקיינה מחשצתי ולייכתי כל המראה מקומו וחקנתי הכל כי ה'
הטובה עלי ועם כ"ז לא סלחתי צו יד להגי' צפנים והנחתי החיבור כמות שהי' וכחצתי הכל
על הגליון וגם רשמתי לפעמים צשהציאו הפוסקי' דברי דבינו ז"ל אס צפותר ואס צכותר ולפעמים
אשר עפ"י גירסו' דבינו יתורץ איזה דבר הקשה צדברי שאר פוסקים אשר מימיהם אנו פותין • רשמתי
הכל צקיטור נמרץ וקראתי צעס זר זהב כי ייהי' לזר זהב סציב דברי דבינו ז"ל • וגם כי מספר זר
זהב עולה צמספר רצ האי וכשאר ג' על ר"ת גאון והיות כי הספר הלז אינו צנננל אף
א' צעיר ופנים צמשכחה אמרתי לזכות את הרבים ולהציאו לצית הדפוס וזכות דבינו המחבר
יעמוד לי סאזכה להוליא לאורה גם יחר החיבורים אשר חנן ה' את עבדו ודברי תורה
לא ימוסו מפי זרעי וזרע זרעי עד עולם הכ"ד שפל המלצ המסאצק בעפר דגלי ת"ח •
אלו הנעיר אלעזר צעהמ"ס שו"ת צמן רקח וס' יצודת חסד על כללים וס' סמל דחי צתוך
עמי אכני יוסב צק"ק פילנ' •

במס

• א •

כדי שלא להוציא הנגיד וחלק אמרתי לחדשים איזו הספר:

במס' ב"ב דף קי"ח ע"א וההכיף שומעו' לו אמר ר' כחנן ב' א"ל רבה לר"ב בשלו מ"ט כו והקטן בחוס' תיגול לפי מה דס"ד עכשיו למה לו לומר שול מה שעמית ליתא לא אהן נך כלום שלא פשית לי כלום והכיתו בתימא' ונלע"ד דהנה דש"כ בנתתיך ואע"ג דבכל דוכתיק"ל ש"כ ככסף אחי עובד דכתיב כל חלין שכרו מה דאחמי בהדי' משמע' והנה בר"פ האומני' דף ע"ו ע"ב אמרינן הסיכר את הפועלים והטעם ז"ל חין להם זע"ז אלא תברומי' ואקמו בחיס' דהא קי"ל בר"מ דדאין דינא דגרמי וא"כ אמאי לא יתן להם כפועל בטל דע"י כתבולו' ותי' דמיירי דיעלף עוד להשתכר ועכ"פ יש להם תברומי' שינטרכו להטריח א"ע וכ"כ הראש' וס' וגפ"ו תקשי מאי פריך רבה בש"ח כמי שכרו עליו דילמא הא דנותן להם שכרם אינו בתורת שכירת רק מש"ס דנא דגרמי דהא עכ"פ כתבולו כל היום וגם לא שייך כפועל בטל דהא לא ה"ל בטל ומשו מלאכתן וכיין דאינו רק משום דינא דגרמי וגרמי הוא נולד מוזיק ממילא דש"כ ככסף' ומשק"ב בשלו דמחויב לשלם בתורת שכירות א"כ לריך ליתן מה דאחמי בהדי' וש"כ אינו ככסף וכת"ס דש"י ובשלמה רבה גיט' ג פריך שפיר דרבה ס"ל במס' ב"ב דף ל"ח האורף בטרותיו ש"ח כבוד ואמרינן סס למאן דדאין דינא דגרמי עבדי ב' דמי שטרף מעלי' וא"כ לרבה לית לי דינא דגרמי' קך הא ר' כחנן דאין דינא דגרמי כמבואר בהגותו בתרא' דף קי"ו ע"ב בהאי דאחמי אכרי' דמיטא דר"ג ובכ"ש התוס' בכתוב' דף פ"ו ריש ע"א א"כ למה הולך לחזור מתרומו' הרחשון ולפרש בשלם הפקר הא תי' הרחשון צולה כהוגן' אך הא טעמא דהאע"פ פרש"י בר"פ האומני' הא דטול מבעה"כ מה מההנהו היינו כדרך ליהן להפועלים וא"כ שכרו משלם היינו בהצטיית יתר על הראוי וכע"ש התוס' במס' ב"ב דף קט"ז ריש ע"ב ללשון נותן לו שכרו משמע' ויהר על הכהוג כפי מה שהצטימו ועל היסודן לא שייך דינא דגרמי ושפיר פריך דהא פני בצרייתא נותן לו שכרו משלם ועכ"כ הוא מתורת שכירת' ולפ"ז עושב קנסי' התוס' דדאי לא עלתה ע"ד ר"כ לומר דלך יתן כלום דהא ר' כחנן דאין דינא דגרמי אלא דקובר הואיל והוא נשום דינא דגרמי לכן ש"כ ככסף ורבה הקשה מהא דנותן שכרו משלם וכס"ל וא"כ דאי דאי' לומר לא אהן נך כלום דכב"פ חייב משום דינא דגרמי ככלע"ד כבוד ובח"ש השו"ת סמן רקח האדכתי בזה בס"ד :

כתוב' דף ס"ט סוף ע"ב בחוס' דר"ה הא מבי' הקטן הא חף ר' יוסי צפ"כ חית לי דמל"ה דאל"כ ל"ל למימר לא יהי' אלא מדה' ונלע"ד לישב ונקדם להבין במאי פליגי ר"ע ור"י במתמתן והתוס' כתבו דלר"מ א"י למכור' ולולי דבדיהם כלע"ד דהנה בל"ה חל פליגי להבין דברי ר"י דלמר ולא יסי' אלא מדה' כו דמת"כ אי לית לי' דמל"ה חין לריך להאי טעמא

ואי אית לי דונלד'ה הא עכ"פ גריבין אנו לקיים כמה פנייה ולקנות שדה • ואף אי תזכור אח"כ
גכ"פ קיימתו דברי המת • ובשיטה מקובלת כתב דאין אנו גריבין לקיים דברי המת בדבר שאין
בו הועלת • וגם אני חשבתי כן לפוס דהיטא • והנכס כדי לישב הכל לגמ"ד דר"מ ור"י פליגי במלתא
אחריתא וטעמא דר"י לאומדין דעת האב שאם תרנה בתו להאמין להצטל או כעמנו לרצו' דאם
חינו בטוח בביתו א"כ מה אהנהו מעמיו דאף טכזר קנה שדה יכולה למכור א"ו הי' לבו בטוח
בבתו שלא תכלה קרנא וכיון שפירא א"ע על בתו שומעין לה ואין אנו אחראין לעשות דוקא כמה
שאמר רק אומדין דעתו ותהפכו ונ מ ס"ל דאנו גריבין דוקא לעשות כדברי העת כמה פנייה
וכיון שאמר לקנות שדה יקנה שדה ואם המכור אח"כ אין צדק כלים • והנה גם בהאי דאמר אל
פתנו שלא בקל ואח"כ נתייקרו המזונות ואינו הכפיק בשקל • ודאי אם באנו לדון עפ"י אומדנא
לאומדין דעתו דאלו ידע דיתיקר האזונות לא הי' מוחס מליחן יותר שלא דההפרס הוא בין האומר
טעו שקל ובין האומר אל תתנו שלא שקל דבאזונות תנו שקל אף אם נותני' לו יותר אינם מבטלי'
דברי העת דהא בכלל מאחים מכה אבל באומר אל תתנו אף לאומדין דעתו דלא הי' מוחס הפ'
לר"מ אנו גריבין עתה לקיים דבריו כמו שאמר ולא אזיל בתר אומדנא וז"ש הא מכ ר"מ היא דאמר
מנהו לקיים דברי המת דייקא דבריו עתה דאלו לר"י אין אנו חוששין בדבריו רק אזלינא בתר אומדנא
וז"ב לענ"ד • וזוה מיושב הא דאמרינן בסוף פ"ק גימין והא קיי"ל דעלד'ה ולכאורה הא פליגי
אנדראי אי קיי"ל כר"מ או כר"י ודילמא ר' יוסף ס"ל כר' יוסי וכבר הירגש בזה בפ"י ובהכ"ל א"ש
דדאי גם ר"י ס"ל דעלד'ה ושאי הכא דאזיל בתר אומדנא והאיב מקיים דבריו ודוק וזה פשוט

